

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 9Co/61/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5119201090
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 07. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. František Dulačka
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2023:5119201090.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Františka Dulačku a členiek senátu JUDr. Zuzany Krivdovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Mgr. Márie Kašíkovej, v spore žalobkyne: K. I., nar. XX.X.XXXX, bytom I. XXXX/XX, XXX XX U., právne zastúpená: FP LEGAL, s.r.o., s.r.o., so sídlom Ružomerská 6, Bratislava, IČO: 47 231 599, proti žalovaným: 1/ F. U., nar. XX.X.XXXX, bytom J. XXX, právne zastúpený: JUDr. Mária Miháliková, advokátka, H. C. X/XX, U., 2/ E. F., nar. X.XX.XXXX, bytom XXX XX A. T. XX, 3/ K. F., nar. XX.X.XXXX, bytom XXX XX A. T. XX, žalovaní v rade 2/ a 3/ právne zastúpení: Advokátska kancelária JUDr. Kvetoslava Kolínová, s.r.o., Kálov 1, 010 01 Žilina, o určenie, že predkupné právo žalobkyne bolo porušené a o uloženie povinnosti žalovanému v rade 3/ ponúknuť žalobkyni na predaj spoluvlastnícky podiel, na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Žilina z 11. októbra 2022 č. k. 25C/9/2019-270, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.
- II. Žalovaným v rade 1/, 2/ a 3/ priznáva voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa po pripustení jej zmeny uznesením tamojšieho okresného súdu, č. k. 25C/9/2019-209 zo dňa 7.4.2022 domáhala, aby súd

1. určil, že uzavretím kúpnych zmlúv, ktorých predmetom bol prevod spoluvlastníckeho podielu 2/5 v pozemku KN-E parc. č. 616, druh pozemku orná pôda o výmere 8924 m², nachádzajúcom sa v okrese Žilina, Obec Dolná Tižina, katastrálne územie A. T., zapísaný na LV č. XXXX zo žalovaného v rade 1/ na žalovanú rade 2/, Okresným úradom Žilina, katastrálnym odborom povolený vklad pod V 3184/2017 a následne zo žalovanej v 2/ rade na žalovaného v 3/ rade Okresným úradom Žilina, katastrálnym odborom povolený vklad pod V 8931/2017, bolo porušené predkupné právo žalobkyne a zároveň, aby s

2. žalovanému v rade 3. rade uložil povinnosť v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku ponúknuť žalobkyni na predaj spoluvlastnícky podiel 2/5 pozemku KN-E parc. č. 616, druh pozemku orná pôda o výmere 8924 m², nachádzajúcom sa v okrese Žilina, Obec Dolná Tižina, katastrálne územie A. T., zapísaný na LV č. XXXX za kúpnu cenu 3 000 eur splatnú pri podpise kúpnej zmluvy.

Zároveň súd prvej inštancie rozhodol, že žalovaní v rade 1/, 2/ a 3/ majú nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Svoje rozhodnutie vo veci samej súd prvej inštancie odôvodnil vo vzťahu k prvému požadovanému petitu (určenia, že uzavretím predmetných kúpnych zmlúv bolo porušené predkupné právo žalobkyne) nedostatkom naliehavého právneho záujmu na takomto určení a vo vzťahu k 2. požadovanému petitu (nahradenia prejavu vôle žalovaného v rade 3/ spočívajúcom v uložení mu povinnosti ponúknuť

žalobkyni na predaj spoluvlastnícky podiel 2/5 predmetného pozemku) uplynutím 3 ročnej „prekluzívnej lehoty“ na uplatnenie tohto nároku, nakoľko na základe návrhu žalobkyne bol pripustený vstup do konania na strane žalovaného v rade 3/ až uznesením č. k. 25C/9/2019-209 zo dňa 07.04.2022 (v spojení s opravným uznesením, č. k. 25C/9/2019-209 zo dňa 25.04.2022 - poznámka odvolacieho súdu).

Pri svojom rozhodovaní vychádzal z nasledovného skutkového stavu:

Podľa listu vlastníctva č. XXXX pre k. ú. A. T. (pôvodného zápisu pre zápisom vkladu) boli podielovými spoluvlastníkmi ku KN-E parcele 616 - orná pôda o výmere 8924 m² osoby spoluvlastníkov:

- pod r. č. 2/ J. Z., rod. D., J. č. XXX, s podielom 1/5,
- pod r. č. 3/ F. E., rod. Q., A. T. č. XXX, s podielom 1/5,
- pod r. č. 4/ I. K., rod. D., U., I. č. XX, s podielom 1/5,
- pod r. č. 5/ U. F., J. č. XXX, s podielom 2/5 (prevádzajúci).

Prvou Kúpnu zmluvou uzatvorenou podľa § 588 a nasl. Občianskeho zákonníka medzi účastníkmi: predávajúcim: F. U., rod. U. a kupujúcim: K. F., rod. F. zo dňa XX.XX.XXXX, došlo k uzatvoreniu kúpnej zmluvy, predmetom ktorej kúpnej zmluvy bol prevod 2/5-tín v nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. A. T. a to k pozemku parc. reg. „E“ č. 616 KN orná pôda o výmere 8924 m², vedenom na LV č. XXXX (spoluvlastníka na cudziu osobu - nespoluvlastníka).

Dodatočne bola písomne uzatvorená druhá zmluva vo forme a s názvom: DODATOK č. 1 ku Kúpnej zmluve uzatvorenej dňa 18.04.2017 v Krasňanoch, medzi predávajúcim F. U. a kupujúcim K. F., uzatvorená zo 16.10.2017 (za účasti pôvodného kupujúceho K. F.) uzatvorený medzi predávajúcim: F. U. a kupujúcim: E. F., na základe ktorého DODATKU došlo k prevodu vyššie opísaného spoluvlastníckeho podielu 2/5-tiny v predmetnej nehnuteľnosti z F. U. - spoluvlastníka na E. F. - spoluvlastníka v predmetnej nehnuteľnosti.

Predmetná Kúpna zmluva a DODATOK č. 1 ku Kúpnej zmluve bol odkladovaný pod jedným V 3184/2017 zo dňa 6.12.2017.

Na základe uvedených právnych titulov bola na predmetný list vlastníctva ako spoluvlastník zapísaná spoluvlastníčka E. F. s ďalším podielom 2/5-tiny (spolu E. F. aj so Zmluvou a DODATKOM vlastnila podiel 3/5-iny)

Následne Kúpnu zmluvou uzatvorenou podľa § 588 a nasl. Občianskeho zákonníka zo dňa 17.10.2017, predávajúca - spoluvlastníčka E. F., rod. Q. previedla na svojho syna (blízku osobu) kupujúceho - K. F. svoj (starý a nový) spoluvlastnícky podiel vo výške 3/5-tiny v uvedenej nehnuteľnosti - nachádzajúcej sa v k. ú. T. a to k pozemku parcela reg. „E“ č. 616 KN orná pôda o výmere 8924 m², vedeného na LV č. XXXX.

Zmluva bola odkladovaná pod V 8931//2017 zo dňa 6.12.2017.

Na základe vyššie uvedeného právneho dôvodu (Kúpnej zmluvy) K. F., rod. F. bol zapísaný na LV č. XXXX u KN-E parcele 616 orná pôda o výmere 8924 m² pre k. ú. A. T. za podielového spoluvlastníka s podielom 3/5-tiny.

Následne návrhom žalobkyne zo dňa 05.04.2022-182/ spisu (viac ako 4 roky po vklade vyššie uvedených zmlúv do katastra nehnuteľnosti) bol podaný návrh na pripustenie vstupu do konania na strane žalovaného v rade 3/ spolu s návrhom na pripustenie zmeny žaloby v znení konkretizovanom vo výroku 1. tohto rozsudku.

S poukazom na návrh žalobkyne a rozhodnutie, ktorým návrhom žalobkyne bolo vyhovené, boli predmetom nároku žalobcu dva petity žaloby (dva nároky) v znení, ako je vyššie uvedené, ktorými petiti žaloby sa žalobca domáhal ochrany svojich práv spoluvlastníka v zmysle ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka, s odkazom na nehnuteľnosť, v ktorej boli prevádzané spoluvlastnícke podiely:

a/ spoluvlastníka na ďalšieho spoluvlastníka,

b/ následne podiely spoluvlastníka na blízku osobu spoluvlastníka.

Vychádzal zo zistenia, že obidva petity žaloby sa týkali nároku žalobcu, ktorý nárok žalobcu bol žalobcom zafinovaný ako nárok žalobcu vyplývajúci z porušenia predkupného práva spoluvlastníka/žalobcu (obídienia predkupného práva žalobcu) v zmysle § 140 Občianskeho zákonníka. Stotožnil sa s názorom žalobkyne (pokiaľ nebude preukázané iné), že nenaplnením spoluvlastníckeho práva žalobkyne v zmysle § 140 Občianskeho zákonníka v písomnej Kúpnej zmluve zo dňa 18.4.2017 a aj písomnom DODATKU č. 1/ zo dňa 16.10.2017, došlo k porušeniu predkupného práva spoluvlastníka - žalobkyne. Žalobkyni však nešlo v konaní o konštatovanie porušenia jej predkupného práva, ale o prinavrátanie veci do pôvodného predchádzajúceho stavu. Pochybenie spoluvlastníka/ spoluvlastníkov nie je možné však opraviť takýmto výrokom súdu, ktorým by súd konštatoval len porušenie práva žalobcu v zmysle § 140 Občianskeho zákonníka. Na takomto konštatovaní porušenia práva žalobcu súdom nie je naliehavý záujem.

K druhému petitu žaloby (žalovaný v rade 3/ K. F. je povinný ponúknuť žalobkyni na predaj predmetný spoluvlastnícky podiel) uviedol, že žalobca sa druhým petitom žaloby domáhal voči žalovaným v rade 1/ až 3/ súdneho výroku za stavu, kedy bol žalovaný v rade 3/ K. F. už spoluvlastník nehnuteľnosti viac ako 3 roky a následne aj stranou žalovaného v rade 3/. Tohto vyslovenia výroku súdom sa žalobca domáhal až po viac ako 4 roky od nadobudnutia spoluvlastníckeho podielu žalovaným v rade 3/. Spoluvlastník K. F. ako žalovaný v rade 3/ neprevádza svoj spoluvlastnícky podiel, žiadne zákonné ustanovenie neukladá nadobúdateľovi spoluvlastníckeho podielu žalovanému v rade 3/ ponúkať svoj nadobudnutý spoluvlastnícky podiel 2/5-tiny alebo iný podiel v nehnuteľnosti pôvodnému spoluvlastníkovi, aj ak v minulosti došlo k porušeniu predkupného práva spoluvlastníka. Takto koncipovaná povinnosť žalobcom uvedená v petite žaloby (naviac, pokiaľ došlo k prevodu spoluvlastníckeho práva z matky na syna) nemá oporu v zákone. Pokiaľ sa žalobca domáha ochrany svojho práva spoluvlastníka na súde, nemôže sa žalobca domáhať vyššie koncipovanou žalobou s obsahom petitu tam uvedeným.

3. Proti rozsudku okresného súdu podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, navrhujúc zrušenie rozsudku a vrátenie veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Podanie odvolania odôvodnila nedostatkom riadneho odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, čo je porušením jej práva na spravodlivý proces ako i tým, že v konaní osvedčila svoj naliehavý právny záujem na určení neplatnosti listín, ktoré ju poškodili na jej právach podielového spoluvlastníka. S poukazom na stabilizovanú judikatúru Ústavného súdu SR týkajúcu sa riadneho odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (IV. ÚS 14/07, III. ÚS 107/07, I. ÚS 243/07, I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08), z ktorej odcitovala, uviedla, že napadnuté rozhodnutie prvostupňového súdu z hľadiska vyššie nastavených požiadaviek práva na spravodlivý proces, nemôže v kontexte celého súdneho konania obstáť. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie nemožno považovať za presvedčivý a teda zodpovedajúci zákonným požiadavkám vyplývajúcim z príslušných zákonných ustanovení, čím došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces s tým, že uvedené rozhodnutie súdu je zmätočné a nepreskúmateľné.

Vo vzťahu k preukázaniu jej naliehavého právneho záujmu poukázala na to, že pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný, teda účinný a správne zvolený procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (porovnaj R 17/1972), čo je prípad žalobkyne. V tejto súvislosti je potrebné takisto uviesť, že ak však určovací žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/1996). Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobou). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši (odstraňuje neistotu vzťahu účastníkov konania alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie). Vzhľadom na skutkové okolnosti súdnej veci sa týmto zvoleným procesným prostriedkom domáhala nápravy stavu, a jednoznačne nemala inú procesnú možnosť, ako sa domáhať svojho práva predmetnou určovacou žalobou.

4. K odvolaniu žalobkyne sa vyjadril žalovaný v rade 1/ navrhujúc potvrdenie napadnutého rozsudku považujúc rozsudok za riadne, zrozumiteľne a dostatočne odôvodnený. Súd svoje rozhodnutie náležite odôvodnil, je zjavné, akými dôkazmi a úvahami sa riadil a k akým skutkovým a právnym záverom dospel, pričom zdôraznil, že odvolanie proti odôvodneniu rozsudku nie je možné. Súd dodržal procesné práva žalobkyne; žalobkyni nebolo nijakým spôsobom znemožnené, aby uskutočňovala jej procesné práva, naopak podľa našej mienky súd nadbytočne a nespravodlivo v prospech žalobkyne jej umožnil po začatí pojednávania a v rozpore so zásadou koncentrácie konania zmenu petitu tak, aby sa stal zrozumiteľným a vykonateľným, napriek tomu žalobkyňa neupravila petít tak, aby vyhovoval zákonným ustanoveniam a taktiež jej umožnil vstup ďalšieho účastníka do konania.

K argumentácii žalobkyne ohľadom naliehavého právneho záujmu uvádza, že:

- v prejednávanom prípade bolo možné podať žalobu na plnenie, preto nemá žalobkyňa naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmlúv, už vôbec na určení, že došlo k porušeniu predkupného práva. Preukázanie existencie kúpnych zmlúv a neexistencie ponuky na odkúpenie podielu nie je preukázaním naliehavého právneho záujmu;

- žalobkyňa vo svojom odvolaní uvádza iba teoretické predpoklady na tvrdenie naliehavého právneho záujmu, nijakým spôsobom ho ale nepreukázala;
- sporná nehnuteľnosť bola dotknutá viacerými právnymi zmenami, určité nároky sú aj premlčané;
- navrhovaný petit nijako nerieši spor tvrdený žalobkyňou; ako keby sa nevedela rozhodnúť, či chce určiť neplatnosť zmluvy alebo či má sama záujem na odkúpení prevedeného podielu za tých istých podmienok;
- otázka porušenia predkupného práva sa rieši ako prejudiciálna otázka, nerieši sa meritom veci a je len jednou z podmienok na vyhovieň žaloby na plnenie;
- Civilný sporový poriadok neumožňuje podanie žaloby o určenie, že uzavretím kúpnej zmluvy bolo porušené predkupné právo;
- na určení, že došlo k porušeniu predkupného práva nie je v nijakom prípade objektívne nikdy naliehavý právny záujem; takýmto petitom by sa vec nijako nevyriešila.

V danom prípade sú aj iné dôvody na zamietnutie žaloby, a to

- pri konkrétnej zmluve sa jedná o prevod medzi blízkymi osobami, preto ustanovenia ohľadom predkupného práva neplatia;
- petit naformulovaný žalobkyňou je nezrozumiteľný, zmätočný a hlavne nevykonateľný - už len z tohto dôvodu nie je možné vyhovieť žalobe;
- žalobkyňa by mala teoretický nárok len na pomernú časť prevedeného podielu, a to podľa veľkosti svojho spoluvlastníckeho podielu; aj z tohto dôvodu nie je možné vyhovieť žalobe, keďže sa jedná o návrhové, kontradiktórne konanie a súd je viazaný návrhom žalobkyne.

Konanie, ktoré predchádzalo vydaniu rozhodnutia nemá žiadnu vadu. Súd dospel na základe vykonaných dôkazov k správnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza zo správneho právneho posúdenia veci.

5. K odvolaniu žalobkyne sa vyjadrili aj žalovaní v rade 2/ a 3/, ktorí vo svojich úplne identických vyjadreniach poukázali na to, že odvolanie musí byť odôvodnené, to znamená, že nestačí citovať v zákone uvedený dôvod, ale je potrebné ho identifikovať, t. j. v akom konkrétnom pochybení odvolateľ vidí naplnenie odvolacieho dôvodu. Žalobkyňa vo svojom odvolaní cituje rozhodnutie Ústavného súdu SR týkajúce sa požiadavky náležitého odôvodnenia súdneho rozhodnutia, avšak bližšie nekonkretizuje, v čom vidí nedostatok v odôvodnení napadnutého rozsudku. Rovnako tak žalobkyňa opätovne uvádza všeobecnú teóriu týkajúcu sa naliehavého právneho záujmu a jeho preukázania, avšak neuvádza, ako sa jej podarilo tento preukázať, resp. osvedčiť, a už vôbec nie je zrejmé, pod aký odvolací dôvod subsumuje túto skutočnosť. Žalobkyňa sa prioritne v súdnom konaní nedomáhala bez ďalšieho toho, aby súd rozhodol, že došlo k porušeniu predkupného práva žalobkyne, súd takto rozhodnúť v konečnom dôsledku ani nemohol, nakoľko bol viazaný jej žalobným návrhom. Žalobkyňa v texte svojho odvolania neuvádza, v čom konkrétne vidí nesprávny procesný postup súdu, čo by malo za následok nespravodlivosť daného konania. Súd prvej inštancie sa zaoberal každým argumentom žalobkyne, ako aj argumentáciou žalovaných a k týmto záujmami špecifické odpovede a stanoviská, na ktorých je postavené dané rozhodnutie, pričom súd konštatuje aj to, prečo niektoré argumenty považoval za irelevantné. Žalobkyňa si musí uvedomiť, že súd jej nie je povinný odpovedať na každý argument. Odôvodnenie napadnutého rozsudku sa javí ako logické, zrozumiteľné, jasné, konzistentné, čo zvyšuje presvedčivosť daného rozhodnutia. Žalobkyňa vo svojom odvolaní ako jeden z odvolacích dôvodov uvádza aj § 356 ods. 1 písm. d), teda inú vadu konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Žalobkyňa však neuvádza, v čom vidí túto inú vadu konania a už vôbec neuvádza, či táto mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Ani v tomto prípade žalobkyňa neuvádza, na základe akých vykonaných dôkazov mal súd dospieť k nesprávnym skutkovým zisteniam a tomuto odvolaciemu dôvodu vo svojom odvolaní nevenuje žiadnu pozornosť, resp. tento bližšie nerozoberá. Nie je zrejmé, ktorý z dôkazov mal súd podľa žalobkyne vyhodnotiť nesprávne či už z hľadiska dôležitosti alebo pravdivosti, a teda či vôbec žalobkyňa odôvodnene využíva odvolací dôvod podľa § 356 ods. 1 písm. f), ak tento bližšie nekonkretizuje. Z obsahu odvolania žalobkyne nevyplýva ani v čom vidí naplnenie odvolacieho dôvodu podľa § 356 ods. 1 písm. h) a tento nijakým spôsobom nekonkretizuje. Odvolanie žalobkyne je neurčité a všeobecné, nakoľko táto napáda rozhodnutie v celom rozsahu, ale tento rozsah neuvádza určito. Odvolanie žalobkyne nespĺňa zákonom požadované náležitosti a žalobkyňa toto riadne neodôvodnila.

Bola to žalobkyňa (ako tzv. dominus litis), ktorá iniciovala súdne konanie na Okresnom súde Žilina, a teda táto bola povinná preukázať, že bola na svojich právach dotknutá a svoj žalobný návrh riadne špecifikovať, konkretizovať a individualizovať, a teda určiť predmet konania. Postup žalobkyne bol však od počiatku zmätočný.

Žalobkyňa sa podanou žalobou zo dňa 24.1.2019, súdu doručenu dňa 30.1.2019 domáhala súdneho výroku, ktorým by súd rozhodol, že kúpna zmluva uzavretá prostredníctvom dodatku ku kúpnej zmluve medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovanou 2/ ako kupujúcou dňa 16.10.2017, ktorej predmetom bol prevod spoluvlastníckeho podielu 2/5-iny na predmetnom pozemku je neplatná. Nakoľko však žalobkyňa žalobný návrh v žalobe formulovala neurčito a nezrozumiteľne a následne vo svojom vyjadrení (nie v návrhu na zmenu žaloby či žalobného petitu) zo dňa 25.3.2021 žiadala zrušiť kúpnu zmluvu zo dňa 18.4.2017 v znení jej dodatku č. 1 zo dňa 16.10.2017, ako aj kúpnu zmluvu zo dňa 17.10.2017 a zároveň žiadala rozhodnúť o neprávoplatnosti ich vkladu do katastra nehnuteľností, v dôsledku čoho jej žalobný návrh bol aj tak naďalej zmätočný, bola súdom vyzvaná na upresnenie žalobného návrhu dňa 14.9.2021 uznesením, č. k. 25C/9/2019-139, prostredníctvom ktorého súd vyzval žalobkyňu, aby upresnila žalobný návrh tak, aby bolo jednoznačné, čoho sa žalobkyňa žalobným návrhom domáha, nakoľko zo žalobného návrhu žaloby zo dňa 24.1.2019 nebolo zrejmé, ako má súd vo veci rozhodnúť. Žalobkyňa prostredníctvom právneho zástupcu až podaním zo dňa 5.4.2022 síce navrhla do konania pripustiť žalovaného 3/ spolu so zmenou žaloby, resp. žalobného petitu, avšak aj naďalej majú za to, že aj v tomto prípade ide o nesprávne označené pasívne legitimované osoby, pričom je rovnako neurčite uvedený petit žaloby čím je nevykonateľný. Žalobkyňa podaním zo dňa 5.4.2022 (podané po viac ako 4 rokoch po vklade sporných zmlúv do katastra) žiadala určiť, že jej predkupné právo bolo porušené a následne, že žalovaný je povinný jej ponúknuť spoluvlastnícky podiel o veľkosti 2/5-iny na predmetnom pozemku na predaj. Už od počiatku nebolo zrejmé, čoho sa vlastne žalobkyňa domáha a čo chce svojou žalobou dosiahnuť.

Ak žalobkyňa tvrdí, že nemala inú možnosť ako využiť určovaciu žalobu, poukazujú na to, že jej žalobný petit mal znieť na určenie, či tu právo je (pozitívna určovacia žaloba), alebo či tu právo nie je (negatívna určovacia žaloba). Rovnako tak žalobkyňa bola povinná preukázať naliehavý právny záujem na určení práva. Doktrína preventívneho charakteru určovacej žaloby vychádza preto z toho, že žalobca má naliehavý právny záujem vtedy, ak k porušeniu jeho práva (zatiaľ) nedošlo, avšak jeho právo je neisté alebo ohrozené. Ak žalobkyňa tvrdí, že došlo k porušeniu jej práv, nemožno zároveň konštatovať, že sa nemohla brániť inak ako určovacou žalobou. Určovacia žaloba má význam tam, kde právo je neisté alebo ohrozené, avšak nie porušené. V zásade, ak už k porušeniu práva došlo, nemožno využiť na ochranu takto porušeného práva určovaciu žalobu, nakoľko žalobkyňa v tomto prípade nemá naliehavý právny záujem na určení toho, či tu právo je alebo nie je. Ak žalobkyňa tvrdí, že naliehavý právny záujem má, je povinná ho preukázať, a teda žalobkyňa je povinná uviesť skutkové tvrdenia o tom, že naliehavý právny záujem je daný a navrhnuť v tomto smere potrebné dôkazy. Podľa ich názoru však žalobkyňa túto povinnosť nespĺnila a dôkazné bremeno neunesla.

Naviac žalobkyňa svoje práva uplatňovala oneskorene. Žalovaný 3/ bol v čase podania žaloby vedený v katastri nehnuteľností ako vlastník spoluvlastníckeho podielu, avšak vzhľadom na odstup času od zavkladovania kúpnej zmluvy zo dňa 17.10.2017 a vstupu žalovaného 3/ do konania, poukázali na rozsudok NS ČR, sp. zn. 33Cdo/3371/2008 z 25.11.2010: „Trojročná premlčacia doba k uplatneniu práva podielového spoluvlastníka, ktorého predkupné právo bolo porušené, domáhať sa voči nadobúdateľovi, aby mu spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnosti ponúkol ku kúpe, začína bežať dňom nasledujúcim po dni, ku ktorému vznikli účinky vkladu práva do katastra nehnuteľností na základe kúpnej zmluvy, ktorou bolo predkupné právo porušené.“ V tomto prípade sa jedná o nárok premlčaný. Ak by sa žalobkyňa následne domáhala, aby jej žalovaná 2/ ponúkla na kúpu spoluvlastnícky podiel, aj v tomto prípade je jej právo v zmysle vyššie uvedeného premlčané, nakoľko kúpna zmluva z 18.4.2017 v znení jej dodatku č. 1 zo dňa 16.10.2017 uzavretá medzi žalovaným 1/ a žalovanou 2/ bola zavkladovaná v katastri nehnuteľností v roku 2017, to znamená, že aj v tomto prípade premlčacia lehota uplynula v roku 2020 a žalobkyňa toto právo v pôvodnej žalobe neuplatnila, resp. neuplatnila tento nárok. Súd preto nemal inú možnosť ako žalobu zamietnuť. Ak žalobkyňa tvrdí, že rozhodnutie súdu nie je riadne odôvodnené, a že preukázala svoj naliehavý právny záujem, žalobkyňa bola tieto tvrdenia povinná aj náležite preukázať, teda označiť dôkazy na podporu jej tvrdení. Ak tak žalobkyňa neurobila, neunesla dôkazné bremeno a jej tvrdenia ostali iba v rovine tvrdení a týmto nie je možné priznať právnu relevanciu.

6. Žalobkyňa nevyužila svoje právo reagovať na vyjadrenia žalovaných v rade 1/, 2/ a 3/ replikou.

7. Na vyjadrenie žalovaného v rade 1/ reagovali žalovaní v rade 2/ a 3/ stotožniac sa v celom rozsahu s jeho vyjadrením.

8. Krajský súd v Žiline ako odvolací súd (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie podala včas sporová strana proti rozsudku, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 355 ods. 1, § 359, § 362 ods. 1 CSP), bez

nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) preskúmal napadnutý rozsudok v intenciách § 379 a § 380 CSP a rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

9. V rámci reakcie na odvoláciu argumentáciu žalobkyne formulovanú v opravnom prostriedku krajský súd poukazuje na principiálnu zodpovednosť odvolateľa za obsahové vymedzenie odvolania, s čím je spojené oprávnenie odvolacieho súdu preskúmať rozhodnutie len v rámci vznesených odvolacích námietok (viazanosť odvolacími dôvodmi podľa § 380 ods. 1 CSP).

10. V súdnej veci je argumentácia žalobkyne založená na nedostatočnom odôvodnení žaloby a tvrdení, že v konaní osvedčila svoj naliehavý právny záujem na určení neplatnosti listín, avšak odvolacia argumentácia vôbec žiadnym spôsobom nereflektuje na odôvodnenie odvolaním napadnutého rozhodnutia, t. j. netýka sa dôvodov, pre ktoré súd prvej inštancie žalobu zamietol.

11. Z opísaného aspektu je potom evidentné, že odvolateľka sa v rámci odvolacích dôvodov sústredila len na právnu teóriu týkajúcu sa riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia a preukazovania naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe), opomenula však formulovať konkrétnu argumentáciu vo vzťahu k dôvodom zamietnutia žaloby ustáleným okresným súdom v podobe záverov o nedostatku naliehavého právneho záujmu na ňou požadovanom určení (vo vzťahu k petitu I.) a uplynutí zákonom stanovenej lehoty na domáhanie sa od nadobúdateľa spoluvlastníckeho podielu, aby mu spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu (vo vzťahu k petitu II.). Odvolanie žalobkyne je len čisto teoretické, odkazujúce pri tom na judikatúru súdov a všeobecnú teóriu, avšak bez akejkoľvek bližšej konkretizácie, v čom vidí žalobkyne nesprávnosť či nezrozumiteľnosť napadnutého rozhodnutia. Rovnako tak zostalo len v rovine ničím nepodložených tvrdení aj tvrdenie o danosti naliehavého právneho záujmu na „určení neplatnosti listín, ktoré ju poškodili na jej právach podielového spoluvlastníka“, hoci žalobkyňa sa žalobou po pripustení jej zmeny domáhala určenia, že jej predkupné právo bolo porušené.

12. Bez ďalšieho je preto zo strany krajského súdu potrebné uzavrieť, že z hľadiska procesnej ekonomie opísaná skutočnosť - nespochybný záver okresného súdu o dôvodoch zamietnutia žaloby - nevyhnutne musí viesť k procesnému neúspechu žalobcu v odvolacom štádiu konania. Na základe toho napadnutý rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby potvrdil.

13. I napriek absencii relevantnej odvolacej argumentácii odvolací súd konštatuje, že rozhodnutie súdu je vecne správne a za daných skutkových okolností nebolo možné žalobe formulovanej žalobkyňou po pripustení jej zmeny vyhovieť. Odvolací súd stručne sumarizuje, že pokiaľ ide o prvý žalobný petit - t. j. žalobu o určenie, že predkupné právo žalobkyne bolo porušené, tak na takomto určení nie je daný naliehavý právny záujem, a takýto deklaratórny výrok súdu by nič nezmenil na právnom postavení žalobkyne a nebol by spôsobilým podkladom na vykonanie zmeny v zápise katastra nehnuteľností v jej prospech. Vychádzajúc z konštantnej judikatúry (ZSP 81/2006) naliehavý právny záujem sa viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo. Vzhľadom na vyššie uvedené je v posudzovanom prípade žaloba v tejto časti neopodstatnená. Aj vo vzťahu k druhému požadovanému petitu, ktorým sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému v rade 3/, aby jej spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakú cenu, za akú bol tento spoluvlastnícky podiel prevedený na žalovanú v rade 2/ odvolací súd konštatuje, že mu nebolo možné vyhovieť, a to z nasledovných dôvodov: V prvom rade odvolací súd konštatuje, že aj právo domáhať sa od nadobúdateľa spoluvlastníckeho podielu, aby spoluvlastnícky podiel ponúkol na predaj spoluvlastníkovi, ktorého predkupné právo bolo porušené, rovnako ako právo na dovolanie sa relatívnej neplatnosti je právom, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote, ktorá začína plynúť od objektívne zistiteľného okamihu, a to dňom nasledujúcim po dni, ku ktorému vznikli účinky vkladu práva do katastra nehnuteľností na základe kúpnej zmluvy, ktorou bolo predkupné právo porušené. Iný záver o nepremlčateľnosti tohto práva by nemohol obstať. Preto, ak k povoleniu vkladu obidvoch predmetných kúpnych zmlúv (t. j. kúpnej zmluvy v znení jej dodatku č. 1 uzatvorenej medzi žalovaným v rade 1/ ako predávajúcim a žalovanou v rade 2/ ako kupujúcou a následne druhej kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi žalovanou v rade 2/ ako predávajúcou a žalovaným v rade 3/ ako kupujúcim)

došlo v roku 2017, pokiaľ žalobkyňa žalovala žalovaného v rade 3/ až v roku 2022, kedy súd na základe návrhu žalobkyne pripustil jeho vstup do konania, svoj nárok si uplatnila oneskorene, t. j. po uplynutí premlčacej doby. Vznesením námietky premlčania žalovaným v rade 3/ v podaní zo dňa 2.5.2022 (č.l. 238 a nasl. spisu) bol súd povinný na premlčanie tohto práva prihliadať a nemohol žalobe vyhovieť ani v tejto časti. Odhládnuť od premlčania práva domáhať sa od nadobúdateľa spoluvlastníckeho podielu, aby spoluvlastnícky podiel ponúkol na predaj by žalobkyňa nemohla byť ohľadne tohto žalobného nároku vo vzťahu k žalovanému v rade 3/ úspešná aj z toho dôvodu, že žalovaný v rade 3/ nadobudol spoluvlastnícky podiel od žalovanej v rade 2/, ktorá je jeho matkou, t. j. blízkou osobou, z ktorého dôvodu vychádzajúc z dikcie § 140 Občianskeho zákonníka týmto prevodom spoluvlastníckeho práva (z matky na syna) nedošlo k porušeniu predkupného práva žiadneho podielového spoluvlastníka. K porušeniu predkupného práva žalobkyne došlo prvou kúpnu zmluvou v znení jej dodatku č. 1 (nakoľko tento dodatok č. 1 k predmetnej kúpnej zmluve modifikoval predmetnú kúpnu zmluvu - nahradením osôb kupujúcich, je potrebné brať do úvahy finálnu verziu predmetných právnych úkonov, t. j. predmetnú kúpnu zmluvu v znení jej dodatku č. 1), t. j. kúpnu zmluvou finálne uzatvorenou medzi žalovaným v rade 1/ a žalovanou v rade 2/ (obidvaja podieloví spoluvlastníci predmetnej nehnuteľnosti). V súhrne možno konštatovať, že žalobkyňa si zvolila nesprávne typy žalôb, ktoré neboli spôsobilé poskytnúť ochranu jej porušenému predkupnému právu.

14. Odvolací súd uzatvára, že rozhodnutie súdu prvej inštancie nemožno považovať za arbitrárne, či zjavne neodôvodnené. Hoci pozornosti odvolacieho súdu neuniklo, že na základe druhej kúpnej zmluvy uzavretej dňa 17.10.2017 medzi žalovanou v rade 2/ ako predávajúcou a žalovaným v rade 3/ ako kupujúcim predmetom prevodu bol spoluvlastnícky podiel vo výške 2/5-in (č.l. 117 spisu), nie 3/5-in ako sa nesprávne uvádza v odôvodnení napadnutého rozsudku, táto nesprávnosť zisteného skutkového stavu nemá žiaden vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozsudku. Na uvedenom závere o vecnej správnosti výroku napadnutého rozsudku, nemení nič ani skutočnosť, že v odôvodnení napadnutého rozsudku je nesprávne uvedené, že ide o lehotu prekluzívnu, hoci ide o lehotu premlčaciu, na ktoré premlčanie súd prvej inštancie správne prihliadal na základe vznesenej námietky premlčania.

15. Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

16. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 262 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP a § 396 ods. 1 CSP tak, že priznal žalovaným v rade 1/, 2/ 3/ ako úspešnej procesnej strane nárok na ich náhradu v plnom rozsahu (t. j. v rozsahu 100 %) proti žalobkyňi, ktorá vo veci podaného odvolania úspech nemala. O výške náhrady trov tohto štádia konania rozhodne po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným rozhodnutím súdny úradník súdu prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

17. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. (§ 420 CSP)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP)